

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

—

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Slovanski kongres.

Trije slovanski poslanci avstrijskega parlamenta dr. Hlibovicki, Hribar in dr. Kramar so potovali na Rusko, v Peterburg ter na rusko Poljsko, v Varšavo, da dogovore z merodajnimi krogi vse priprave za slovanski kongres, za zborovanje predstavitev vseh slovanskih plemen. Važno zborovanje je to, ki naj na njem ne samo zblizujemo sovražna si slovanska plemena, ampak naj organiziramo skupno b r a m b o — ne boj — proti nasprotnikom Slovanstva. To pa dosežemo, in to je najvažnejše pri celi stvari, s tem, da z vzajemnimi silami kulturno in gospodarsko dvignemo vsako slovansko pleme v eno vrsto s kulturno in gospodarsko najvišje stoječimi narodi tega sveta.

Predmarčni „panslavizem“ je mrtev. Desetletja je strašila ta grozna beseda nasprotnike naše in vse lojalne podanike te ali one države. Strah je bil votel, sredi ga pa nič bilo ni. „Panslavizem“ je bila lepo doneča beseda za slovanske sanjarje, ki so v duhu gledali vse slovanstvo združeno pod sveto krono belega carja. To je bilo še takrat, ko so ljudje „oficijelno Rusijo“ smatrali za rešiteljico vseh Slovanov. Sanjali so, računati niso znali; poznali niso sebe, še manj pa Rusijo. Sanjali so s polzaprtimi očmi roke križem držeč v naročju. Danes smo hvala Bogu prestali te sanje. Danes si nihče več niti ne želi priti pod trdo rusko žezlo, vsaj današnje Rusije ne. Danes smo na tem, da bodi vsako slovansko pleme to, kar je, in tam, kjer je; toda naj bo svobodno v svojem narodnem, kulturnem in gospodarskem razvoju. Te svobode si želimo predvsem in to svobodo hočemo doseči s pomočjo drugih slovanskih plemen. — Stremljenje po tej svobodi izžepava danes pojem: v z a j e m n o s t i s l o v a n s k e.

Nasprotnikom Slovanstva je bil „panslavizem“ prav tako le „Schlagwort“. Dobro vedoč, kako stvari stoji, jim je to strašilo dobro prišlo, da so mogli še tembolj pritiskati Slovane ob steno. So se li hoteli iznebiti kake ne ljube osebe, so li hoteli kakega uradnika očrnuti, razkričali so ga za panslavista. Zlasti v Avstriji je strašilo panslavizma služilo dvoru, raznim vladam in armadi, da so germanizirali „po notah“. Germanizacijo so uporabljali kot dopustno in zakonito sredstvo proti antidinastičnemu, državo prevračajočemu, revolucionarnemu panslavizmu. — Tudi nesrečni dualizem je sad umetno napravljene strahu pred panslavizmom. Tolivanski Slovani naj zapadejo Nem-

cem, ogrski Slovani pa Madjarom kot žrtev tega t a k o n e d o l ž n e g a panslavizma. Spominjamo se še, kako so se delile črne pike takoimenovanim „Moskaupilgerjem“. Ni nam še iz spomina, kako je biskup Strossmayer zavrnil ostri očitek cesarjev z dostojanstvenim zagovorom: „Veličanstvo, moja vest je čista!“ Iz ravnokar opisanega dogodka je razvidno, kako visoko, prav v predsobo cesarjevo je segalo obrekujoče nas hujskanje, prav v ta namen, da se je dokazalo germanizacijo Slovanov kot edino rešitev dinastije in države.

Ti časi so minuli. Danes dobi samo še pomilovalen posmeh, kdor drugemu očita, da je panslavist. Poskušalo je sicer zlasti avstrijsko nemško časopisje oslikati romanje treh slovanskih poslancev v Rusijo, kot pričetek organizacije starega panslavizma. Pa ne vleče več. Ljudje se smejejo strahovom, kakor se jim smejejo v opereti „Les cloches de Corneville“ ali pa v igri „Mlinar in njegova hči“. Deloma se smejejo, ker pričakujejo od novega gibanja isti učinek kakor od panslavizma; pametnejši pa se smejejo, ker uvidijo, da je germanizacija Slovanstva nemogoča in brez smisla in na drugi strani Slovanstvo ne želi drugega kakor da s kulturno in gospodarsko svojo potenco biva na zemlji kot enakovredna količina poleg Germanstva in Romanstva.

Slovanski kongres naj ima torej predvsem namen, sprizniti razna prav nesmiselno si nasprotujoča slovanska plemena. Hrvati in Srbi so to delo opravili že sami. Na vrsti so Srbi in Bolgari, Poljaki in Rusi. Približati Poljake Slovanstvu sploh, to naj bo izmed poglavitnih točk slovanskega kongresa.

Pred nekaj dnevi umrli znameniti češki politik dr. Josip Herold je dejal: „Nekdanja oblika slovanske „vzajemnosti“ danes ne zadošča. Ideji je potreba realnejšega temelja. V praktičnem interesu Slovanov je, da bi dosegli politično moč v državi, kjer tvorijo večino. Dosedaj je to zabranjevala cepljenost sil. Sile je treba spojiti. Priporoča nadaljevati na započeti poti: skupne oddelne organizacije (kulturne, literarne, znanstvene, gospodarske).“

Češki časopis „Maj“ je lani priredil anketo, ki naj preišče, kaki nazori vladajo glede slovanske vzajemnosti, glede skupnih interesov slovanskih narodov in glede potrebe skupnega postopanja. Idejni pregled te ankete nam poda ta-le zaključek.

Skupni interes slovanskih narodov: osloboditi svoj

živelj izpod nadvlade neslovanskih življenj. Z drugimi besedami: priboriti slovanskemu življu politično moč;

politična moč, oziroma brezmoč narodova je posledica njegove kulturne sile ali slabosti;

do politične moči more priti Slovanstvo le po poti združenih kulturnih sil;

združiti moči na polju kulturnega dela (skupno nastopati) je mogoče v vseh strokah dela;

dva pogoja sta neobhodno potrebna za edinstvo:

a) vez skupnega kulturnega orodja (slovansčina v slovanske šole, nova inteligenca, slovansko razumnštvo obče med seboj slovansko, vsak govori in piše v svojem, ali razumi z drugim narečjem slovanskim);

b) skupna organizacija (Slovanski svet, sestavljen iz delegacij narodnih organizacij (svetov);

organizacija skrbi za sredstva in pazi na to, da bi bili sklepi Slovenskega sveta izvajani;

podrobnosti organizacije so stvar daljše diskusije;

očividni so osnovni obrisi zahtevanega organizma;

organizacija je mogoča le v natančnih mejah veljav-
nih zakonov;

treba jo je sezidati na temelju pravne avtoritete svobodno voljenega organa (narodni svet, slovanski svet);

pravna avtoriteta vrhovnega organa prihaja iz zaupljivosti narodnih celot do vrednosti oseb in nezavisnosti poverjenih glasov; posledica: organizacija narodnih celot mora stati nad organizacijami podrejenih interesov, v naročju naroda med seboj se bojujočih nad organizacijami družabnih razredov, političnih strank itd.

Da torej izvede te organizacije, da postavi temelj vzajemnemu kulturnemu in gospodarskemu delu med narodi slovanskimi, to naj bo naloga slovanskega kongresa. Ne fraze, ne „pflanz“, ne banketiranje, ne rodoljubarske slavnosti naj bodo na dnevnem redu slovanskega kongresa, ampak naj se preide takoj na dnevni red in medias res. Le pričetek resnega, premišljenega in sistematičnega dela naj pomenja zborovanje zastopnikov vseh slovanskih narodov. Drugih učinkov ne iščimo pri tem; kdor bo lovil na slovanskem kongresu drugih efektov, pokvaril bo stvar za desetletja.

Slovensko časopisje v službi nemške agitacije.

Da Slovenci v narodni probujenosti in odločnosti bolj ne napredujemo, ta krivda zadene naše časopisje, ki

LISTEK.

Zaroka.

Spisal V. L.

I.

Leto je že nagibalo proti jeseni, in zato so bila postala jutra nenadoma hladna. Tuintam je že pričelo odpadati drevju listje, in ljudje so se bali dežja, ker so slutili, da se bo z njim vse izpremenilo. Toplota se bo izgubila popolnoma, gore v daljavi in nebo bodo zavile megle, iz katerih bo prišel droben dež, nenadoma bo zunaj vse dolgočasno, vse staro in človeku neprijetno.

A to jutro je bilo še jasno in lepo. Solnce še ni bilo, a na vzhodu je že žarelo nebo bolj in bolj, in ta krepka rdeča luč se je razlila tudi po visokih gorskih vrhovih. Žarelo so bolj in bolj in naposled so stali v daljavi kakor ognjeni stolpi, plamteči naravnost in nebo.

Takrat je izšlo solnce in prvi njegovi žarki so obisnili nebo, potem gore na zapadu in se spustili tako polagoma dol po dolinah.

Mirtič, trgovec iz Sela, je bil okrenil svojega konja že izza ovinka dol proti mestu, in ko je pomislil na pot, se mu je zdela nenavadno kratka. Kakor bi bila potekla

šele minuta od takrat, kar je zasedal konja, a zdaj je vidi stolpe mestnih cerkva in čuje že ropot voz, ki vozijo po tlakanih mestnih ulicah in cestah.

Dospel je bil v mesto, oddal konja v bližnji gostilni in si nato naročil zajutrek. V gostilniških prostorih je bilo vse prazno in čez dolgo časa je prišla zaspana natakarcica z napol razmršenimi lasmi in vprašala leno po zahtevah. Čez okna je sijalo po belo pregrnjenih mizah solnce, in s ceste spodaj je prihajalo zdaj glasnejše in zdaj tišje govorjenje mimoidočih.

Mirtič je mislil nekaj docela mehkega in toplega in odhajal je tako z veseljem in zadovoljnim obrazom. Ko je vstopil na to v hiši vdove nekega pokojnega notarja, je ta izraz z njegovega obraza nenadoma izgubil, a se je komaj hip nato zopet vrnil. Zakaj vdova ga je sprejela nenavadno veselo, nasproti mu je prišla, prišla ga za roko in ga posadila v mahak fotelj poleg sebe.

„Kaka čast, da nas posetite, gospod Mirtič, kaka čast! Hči Berta mi je že pravila o vas, da ste nekoč govorili z njo in ji obljubili, da nas nekoč posetite. No, to ste prav storili, da ste prišli!“

Govorila je zelo prostodušno, gledala mu pri tem v obraz in kazala v vseh svojih potezah in v očeh nenavadno prijaznost.

„Prijahal sem“ — je rekel Mirtič — „Bože moj,

kako se krasno jaše ob takim jutru! Človek je zunaj v tako lepi naturi večasih kakor otrok. Rože gleda, gozdove na desni in gore v daljavi in se jih veseli.“

Vdova je šla do vrat in poklicala služkinjo in se nato počasi vračala in pripovedovala o življenju v mestu.

„Pri nas“ — je rekla — „vemo malo o naravi. Vrti nam nekoliko nadomeščajo to, seveda ne v polni meri. Jaz imam spodaj za hišo tudi lep vrt, in ko pride Berta, vam ga bo gotovo pokazala. Zdaj je ni doma, ker je odšla na neko slikarsko razstavo, ki so jo te dni priredili.“

„Gospodična se zanima za umetnost“ — je opomnil — „no, jaz nimam mnogo smisla zato.“

„Ne — tudi ona — veste — tako mimogrede. Ampak prosim vas, dandanes se od izobražene gospodične zahteva, da igra vsaj klavir. Svoj čas je bilo dovolj, če smo znale malo na citre. Ampak to je po mojih mislih vse skupaj samo moda in nič drugega. Dragi časi, drage šege — to bo večno tako.“

Nato je nekoliko molčala in pričela spraševati po trgovini, po očetovem zdravjem in o materi, ki je bila že davno mrtva.

„Jaz mislim, da je pri vas deloma teško brez ene same domače ženske. Ampak kajne, gospod Mirtič, vi imate že tako izbrano nevesto?“

je še vedno vdinjano v službo nemških tvrdek, v kojih korist dela záse in za občo slovensko javnost poniževalno, sramotno tlako.

Znano je, ali bolje, znano bi moralo biti, da je steber nemške moči na Kranjskem „Kranjska hranilnica“ v Ljubljani. Skoro 5/6 vseh vlog tega nemškega zavoda je last Slovencev. Da je to dejstvo mogoče, zahvaliti se ima nemška hranilnica edino svojim vdinjancem — slovenskemu časopisju, ki ne le, da tega zavoda javnosti ne pokaže v pravi luči, ampak še celo samo dela reklamo za ta nemško-nacijonalni zavod, kojega glavni namen je porabiti vsako leto pretežni del čistega, s slovenskimi vlogami pridobljenega dobička v zatiranje slovenskega življa in v razširjanje nemške moči na Kranjskem.

O verodostojnosti te trditve se lahko vsakdo prepriča, kdor se le hoče toliko potruditi, da pregleda vsakoletni zaključek tega zavoda, kar bi tudi uredništvom naših političnih slovenskih listov ne škodovalo.

Tako je n. pr. lansko leto podelila „Kranjska hranilnica“ nemškemu društvu „Bürgerhort“ v Ljubljani 400 K, „Jugendhort“ 800 K, „Frauen- und Kinderhort“ 400 K, za tukajšnje šulferajnsko šolo se je dalo 200 K, nemškemu otroškemu vrtcu v Ljubljani se je dalo 1380 K, v Kočevju 200 K, v Zagorju 200 K, v Trziču 200 K, za nemško šolo v Šiški se je priznalo 500 K, nemškemu telovadnemu društvu v Ljubljani 1000 K, nemškemu planskemu društvu 2000 K, za nemško šolo na Jesenicah 15.000 K, ljubljanskemu nemškemu šolskemu kuratoriju, ki se s svojim namenom more primerjati s „Schulvereinom“ 31.500 K. Poleg tega podpira „Kranjska hranilnica“ „Schulverein“ še na tak način, da na svoje stroške vzdržuje tukajšnje 4 šulferajnske učitelje, koji izdatki se bodo to leto pomnožili za 2066 K ter znašali od 1. avgusta letos naprej na leto 15 696 K itd. itd.

Tu, slovenska javnost, pogledj one „dobrodelne in občekoristne zavode, društva in podjetja na Kranjskem“, za koja je odmenjen čisti dobiček „Kranjske hranilnice“. Istina, da so to dobrodelni, občekoristni zavodi, društva in podjetja, kakor pravi po svojih inseratih nemška hranilnica sama, toda dobrodelna in občekoristna le za — Nemce, a občeskodljiva za nas Slovence.

In naše vzorno časopisje, ki bi moralo vendar biti o tem velikodušnem podpiranju „Kranjske hranilnice“ informirano, se ne sramuje sprejemati inseratov z enakim besedilom.

Ako seštejemo le gori navedene zneske, dobimo že vsoto K 69.396, ki pa še daleko ne dosega istinite vsote, ki jo „Kranjska hranilnica“ vsako leto izda za nemško-nacionalne namene.

Sedaj pa pogledjmo slovenske denarne zavode! Kateri izmed teh more na leto le desetinko gori označene vsote pokloniti v dobrodelne, narodne namene? Nimamo niti enega kljub mnogoštevilnim hranilnicam in posojilnicam! In vendar so slovenski denarni zavodi, katerih se slovensko občinstvo tako rado ogiblje s svojimi vlogami ter iste izročuje tujemu, nemškemu varstvu, glede varnosti vsaj toliko priporočljivi od strani slovenskih listov, kakor nemška hranilnica kranjska, dočim naša slovenska mestna hranilnica ljubljanska „Kranjsko hranilnico“ glede varnosti vlog daleko prekaša; kajti za denar, vložen pri mestni hranilnici ljubljanski ne jamči le s svojim rezervnim zakladom zavod sam, ampak za te vloge jamči tudi obenem vsa ljubljanska občina z vso svojo davčno močjo, kar pri „Kranjski hranilnici“ ni.

Mnenje večine prostega ljudstva, da je „Kranjska hranilnica“ „deželna“ hranilnica, vsled česar tudi vsa dežela kranjska jamči za denar, vložen pri tem nemškem zavodu, to mnenje je popolnoma napačno ter je nastalo le vsled sličnosti imen „kranjska“ in „Kranjsko“.

Na njenem obrazu je odseval zelo prijazen nasmeh, in glas nam je zvenel nenavadno materinsko.

„Nimam“ — je odgovarjal skoro v zadregi in potem popravljal — „imam ampak vse skupaj je šele hipoteza. Menda je to usojeno tako, da je človek v mladih letih vsaj nekoliko fantasta. Sanja o bodočnosti, snuje načrte, tako in tako sklepa, ampak stari ljudje pravijo, da je resnica vedno drugačna kot sanje.“

„Ja“ — se je smejala vdova — „kakor pride. A gotovo je, da je človek s tem najzadovoljnejši, česar si želi.“

Mirtič je nato nekoliko pomišljal, obraz se mu je bil zresnil, in ko je pričel zopet govoriti, je bilo njegovo lice skoro blede.

„Glejte“ — je rekel — „kako sem jaz to mislil. Jaz sem mislil namreč, oprostite, da je moja drznost tako velika, jaz sem mislil poročiti vašo hčerko.“

Mirtič je bil blede, vdova je molčala, gledala je nekam proti oknu, ampak njen obraz je bil prijazen.

„Vidite, in zdaj sem se na te misli tako privadil, da so mi tako potrebne, kakor voda, kakor zrak. Jaz mislim, da nima brez Berte zame življenje nobene bodočnosti.“

Ko je to povedal, se je pomaknila vdova bližje, prijela ga je za roko in govorila z njim prav kot mati.

Sree mora boleti človeka, ki ima le še količkaj narodnega čuta, ako bere na prvi strani katerega naših listov dolgobesedne „Jeremijade“ o kršenju slovenskih pravic, ali odločne pozive na bojkot, a na zadnji strani zagleda z debelimi črkami tiskan inserat „Kranjske hranilnice“ torej priporočilo in tajni poziv, da naj Slovenci prinašajo in shranjujejo svoje z žulji pridelane denarje v zavodu, ki dela z vsemi močmi za pogin svojih vlagateljev. Ali znači tako „farbanje“ splošne javnosti značajnost uredništva, ozir. upravništva dotičnih listov?!

Ni še mesec dni, ko je prinesel „Slovenec“ kot prilogo „Vozni red“, na sredi katerega je tiskan velikanski oglas „Kranjske hranilnice“, dočim zastoj gledaš po oglasu kakega slovenskega denarnega zavoda. Mi smo se nalašč informirali pri nekaterih slovenskih denarnih zavodih ter izvedeli, da se jih glede objave inserata v „Voznem redu“ ni vprašalo, vsled česar se tedaj slovenski denarni zavodi v dotično „Slovenčev“ prilogo tudi niso mogli dati inserirati.

Ta slučaj kaže dovolj jasno, kako narodno je naše časopisje, koliko je njemu v istini na narodni probuji.

Proč torej uredništva slovenskih listov s korupcijo iz svojih predalov, upoštevajte vi v prvi vrsti geslo; „Svoji k svojim“ ne pa „žep je žep“, potem še-le boste imeli pravico napadati in žugati tistim rojakom, ki se tu in tam udeležijo kake nemške gledališke predstave ali si kupijo blago v nemški trgovini, ker istega blaga niso dobili pri narodnem trgovcu; potem lahko govorite o narodnem izdajstvu te ali one stranke; a dokler ostanete sami vdinjani pri nemških tvrdkah, toliko časa o narodni zavednosti ne morete govoriti, ker je nimate sami, toliko časa pa tudi ne morete pozivljati na bojkot proti nemškim tvrdkam, ker vi sami teh tvrdek ne — bojkotirate. Ven iz uredništva z geslom „žep je žep“ ter se ravajte po geslu „Svoji k svojim“, potem bodo padle vaše lepe besede tudi na rodovitna tla slovenske javnosti.

Politični pregled.

Državni zbor.

Začela se je razprava o proračunu. Zbornica jo zasleduje z največjo dolgočasnostjo. Nikjer ni pravega zanimanja za izvajanja govornikov. Noben govornik ni privabil iz kuloarjev in klubovih sob novih poslušalcev. Le najzvestejši prijatelji obkolijo govornika in mu kličejo običajni: „tako je!“ Ko je končal, nastopi kje na drugem koncu zbornice zopet taka gruča poslušalcev, ki iz prijateljstva poslušajo govornike. Krivo pa je temu to, ker se je v proračunu že tako natanko in na dolgo govorilo v proračunskem odseku; v zbornici ne pričakuje nihče nič novega. Mogoče, da bo razprava živahnejša in se dvigne na višje stališče, ko bo govoril ministrski predsednik in finančni ministar.

Izmed različnih govornikov, ki govore za ali proti proračunu, je vzbudil pozornost tudi socialni demokrat dr. Adler, ki je zahteval državno zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Protestira pa proti temu, da se že zavarovanje delavcev združuje z nekim drugim zavarovanjem in se na ta nači oboje zavlakuje.

Posebno zanimivo je osvetljeval Italijan Spadaro istrske razmere. V prvi vrsti je seveda odločno zavračal sumničenje, da so Italijani Istre naklonjeni iredentizmu. Potem se je pritoževal, da se italijanske uradnike zapostavlja, pri tem je pozabil omeniti, da pri vseh italijanskih državnih uradih kar mrgoli italijanskih uradnikov, ki niso zmožni hrvaščine in dostikrat tudi ne nemščine. V polnem obsegu pa podpisemo njegov protest proti irraciji nemških uradnikov, ki ne razumejo niti enega niti drugega deželnih jezikov. Nadalje je govornik zahteval, naj vlada čim prej predloži zakonski načrt o zavarovanju mornarjev proti

„Dobro je, prav je tako, mene veseli. Ampak Berta je otrok in zato takim odnošajem primerno z njo postopajte. V njene besede ne polagajte nobene važnosti, ampak v moje. Jaz bom pač skrbela, da se vaše želje uresničijo.“

Mirtič ni bil sličnih prizorov vajen, in zato mu je bilo pač nekoliko nerodno. Sedel je molče pred vdovo in ničesar mu ni prišlo na pamet, kar bi bilo ob tisti priliki primerno izpregovoriti.

„Hvala“ — je rekel poltiho potem čez dolgo časa, in ko je prišla nato nenadoma v sobo Berta, bil mahoma ves vznemirjen.

„Gospod Mirtič je nas obiskal“ — vdova je vstala in kazala nanj, ki je tudi vstal in se bližal dekletu — kajne, kako lepo od njega, Berta?“

Berta je bila srednje velika, zelo vitka, lase je imela svetle, oči modre in velike, lice nenavadno fino — in zdaj, ko je zagledala pred sabo Mirtiča, je menda vsled iznenadenja rahlo zardela. Za hip je molčala, a nato je ponudila ozko in belo desnico in se nasmejala.

„Seveda je lepo od gospoda!“

Mirtič se je sklonil, poljubil ji je roko in Berta se je skoro začudila. Pogledala je krog sebe na tistega, ki je stal neopažen zadaj pri vratih, in ki je imel ob tisti priliki tudi zelo začuden obraz.

nezgodam ter priporočal, naj bi se dalo istrskim ribičem vladno podporo.

Poslanec Buljak je najodločneje pobijal trditve, da obstoja med Srbi v Bosni in Hercegovini ter Hrvatski veleizdajska propaganda. Naglašal je, da je boj naperjen napram protiuštavnemu vladanju na Hrvatskem, o antidinastičnem gibanju Srbov pa ne more biti absolutno nobenega govora.

Jezikovno vprašanje v Dalmaciji.

Kakor se čuje iz povsem zanesljivih virov, hoče avstrijska vlada rešiti jezikovno vprašanje v Dalmaciji s tajnim odlokom, ne da bi se poslužila, kakor je to navadno, v to svrhu postave ali odredbe in ne da bi pr ej interesovane stranke obvestila. Vlada namerava baje italijansko v notranjem poslovanju popolnoma izključiti in vpeljati mesto dosedanjih dvojezičnih napisov, javnih naznanil itd. samohrvatske. Italijanski poslanci seveda pripravljajo veliko parlamentarno akcijo, da preprečijo ta korak in se hočejo poslužiti vseh postavnih sredstev, da odbijejo nevarnost, ki preti dosedaj vsemogočni veljavi laščine v deželi, katera šteje le dva odstotka Italijanov!

Pričakovati je, da se vlada ne bo ozirala na namišljene pravice in „posestno stanje“ Italijanov, pridobljeno po stoletnih krivicah v škodo domačinov-Hrvatov. Paziti mora posebno v tem trenutku, da nerazburja po nepotrebnem že itak skrajno nezaupljivo prebivalstvo Dalmacije, ko si moraravno nasprotno ohraniti prijateljstvo Jugoslovanov, česi hoče priklopiti Bosno in Hercegovino.

Jezikovni zakon za Češko.

Iz tozadevnih vesti, v kolikor so prišle v javnost, se da sledeče posneti: Nemce hoče vlada pridobiti na ta način za novi jezikovni zakon, da porazdeli okraje v čisto-nemške in mešane in da odredi, da se občevanje s centralnimi uradi more vršiti v nemškem jeziku. Na drugi strani pa hoče vlada pridobiti Čeha s sledečimi koncesijami: Čehi dobe v samočeških okrajih češki notranji uradni jezik in uveljavi se princip Stremayerjevega jezikovnega zakona, ki določa, da se morajo vse češke vloge pri vseh državnih uradih na Češkem sprejeti in v češkem jeziku rešiti. V to svrhu se nastavi pri vsakem uradu nekoliko uradnikov, ki so češčine popolnoma zmožni.

Macedonija.

Govori se, da je ruska vlada prejela sedaj nove predloge Angleške glede Macedonije. Ta nova nota ne izraža v političnem oziru novih kriterijev, predlaga pa neke spremembe ruskega načrta in zahteva pojasnila nekaterih bolj nejasnih točk. Glede glavnih točk pa sta se obe vladi že sporazumeli. V obče se sodi, da so bile na zadnjih pogajanjih minolega tedna odstranjene med obema državama vse težkoče in da se doseže v kratkem popoln sporazum. Vendar pa ni verjetno, da bi se radi Macedonije sklicalo kako mednarodno konferenco.

Nova trozveza.

Predsednik francoske republike Fallieres se mudi sedaj v Londonu kakor gost angleškega kralja Edvarda ali bolje rečeno, kakor gost Anglije, kajti ljudstvo ga je tako presrečno sprejelo, da se v tem slučaju gotovo vjema angleška politika z voljo naroda. Posebno plastično pa nam stopa pomen tega obiska pred oči, ako se spominjamo zadnjega obiska nemškega cesarja v Londonu.

Kakor znano, so se razmere med Anglijo in Nemčijo vedno bolj ohladile in to vsled naraščajoče ekspan-

Dalje v prilogi.

„Oprosti“ — je rekla in se obrnila čisto k njemu — „da sem te pezabila predstaviti. To je trgovec gospod Mirtič, in to je slikar Milan Gorjup.“

„Naš daljnji sorodnik“ — je pripomnila vdova — „ki se mudi zadnje leto na akademiji v Peterburgu, a tačas vživa baš pri nas svoje počitnice. Oče mojega pokojnega moža in njegovega očeta oče so bili bratranci.“

Slikar se je poklonil, a nato naglo odhajal.

„Neko pot imam“ — je rekel — „nujne stvari — Mene je zelo veselilo.“

Tako je odšel naglo, in polagoma se je odstranila tudi vdova. Berta je bila odložila klobuk na zofo, stopila je za hip pred zrcalo in poravnala lase, a nato je sedla za odprt klavir.

„Ali vi ne ljubite godbe?“

Vprašala je veselo in se dotaknila z desnico nekaterih tipek, da je par strun poltiho zazvenelo.

„Ne posebno“ — je odgovoril.

„Kakšen človek pa ste?“ — se je začudila. „Veste, kaj pravi Shakespeare o človeku, ki ne ljubi godbe? — Da mu ni ničesar zaupati.“

Govorila je čisto prostodušno, a Mirtiču je bilo mahoma nerodno.

(Sledi.)

zivnosti velenemške politike, ki dela Angleški vedno večjo konkurenco v svetovnem prometu. Razmere so postale tako napete, da je evropska politika jela smatrati le kakor vprašanje časa, kdaj Angleška krvavo obračuna s svojo tekmovalko. V Berlinu seveda predobro vedo, da bi Nemčija sedaj gotovo podlegla v vojni z Angleško. Zato skuša nemška politika na vse mogoče načine uspraviti javno mnenje na Angleškem in cesar Viljem sam je poskusil nedavno z osebnim posredovanjem kolikor možno ogreti oledenelo razmerje med obema državama. Pisal je celo privatno pismo angleškemu admiralu Tweedmouthu, toda s tem nasprotno dosegel samo še večje razburjenje in nezaupanje pri Angležih. To se je posebno pokazalo pri cesarjevem obisku v Londonu, kjer ga je dvor sprejel kot sorodnika kraljeve rodbine, medtem ko sedaj pozdravlja vsa angleška javnost z ostentativno presrečnostjo v Fallieresu glavarja države, s katero si želi zaveznitva.

Toda ves ta sprejem ima še drugo ozadje in je le prva stopnja na poti, ki sta jo nastopili Angleška in Francoska. Sedaj je Fallieres v Londonu, pozneje pa pojde v Petrograd. Oficialno pa je razglašeno tudi potovanje angleškega kralja v Rusijo! Ves svet sodi, da to, kar se sedaj snuje v Londonu, ima dobiti v Petrogradu svoje spopolnjenje. Kakor izhaja skupnost interesov Francije in Anglije iz skupnega sovražstva do Nemčije, tako bo tudi ost nove trozveze, ki se po soglasni sodbi pripravila med Anglijo, Rusijo in Francijo, obrnjena v prvi vrsti proti Nemčiji, oziroma protitisti politični konstelaciji, ki služi v glavnem le interesom Nemčije: proti stari trozvezi! In v tem tiči veliki pomen za Avstrijo, ki se bo sedaj morala odločiti, ali naj nadaljuje svojo dosedanjo politiko, ki jo bo oddaljevala od one vlasti, s katero mora biti v soglasju, ako hoče varovati svoje državno-politične interese na Balkanu, ali pa se prilagodi novi konstelaciji.

Ta odločitev seveda ne more biti težka, ako je v avstrijskih državnikih le količkaj razsodnosti. Saj je gotovo, da nima nova trozveza nikakih sovraznih namenov proti naši državi; nevarnost za našo državo bi se pojavila šele tedaj, ako bode [svoje interese še nadalje podrejala interesom Berlina. Le tedaj, ako se Avstrija prilagodi novemu svetovnemu položaju, more pričakovati, da se za njo ugodno reši vprašanje anekcije Bosne in Hercegovine. To sepa da doseči edinole Slovonom prijazno vnanjo in notranjo politiko, ne glede na „posestno stanje“ Nemcev in njihovo hegemonijo.

Rusko-perzijski spor poravnani.

Glavar perzijskega rodu, ki je bil udril na rusko ozemlje, je sprejel ruski ultimatum. S tem je rusko-perzijski spor za sedaj poravnani, kar je gotovo posledica angleško-ruskega zblizanja. Perzija si je gotovo premislila v sedanjem trenutku motiti svetovni mir, ko se je doseglo med njenima mogočnima sosedoma popolno sporazumljenje glede notranje-azijskih vprašanj in ker ne more več računati, da bi jo v slučaju vojne z Rusijo materialno in moralno podpirala Anglija. Nasprotno se izraža v perzijskih vladnih krogih prav odkrita bojazen, glede eventualne razdelitve perzijskega ozemlja v „interesne sfere“, kateri pa bi sledila seveda v doglednem času faktučna razdelitev Perzije. In vsled tega je gotovo popolnoma utemeljeno upanje, da se v Aziji sploh ohrani mir.

Volitve v pruski deželni zbor.

Dosedaj je izvoljenih v pruski deželni zbor 109 konservativcev, 52 prostih konservativcev, 52 nacionalnih liberalcev, 19 pristašev napredne ljudske stranke, 7 naprednjakov, 87 pristašev centroma, 12 Poljakov, 3 socialni demokrati in 3 divjaki.

Posebno neprijetno je dirnilo vlado nepričakovano prodiranje socialnih demokratov. Kot vzrok se navaja silni terorizem, ki ga je ta stranka razvijala že dalj časa pred volitvami. Meščanskim volilec so pretili z gospodarskim bojkotom in so na ta način tudi v resnici mnogo hišnih posestnikov in trgovcev odvrnili od volitve. Odločilno je bilo tudi to, ker je davčna uprava pri uvrščenju davkoplačevalcev strožje postopala in na ta način na tisoče delavcev, ki so prej volili v III. razredu, potisnila v II. razred.

General Buller.

V Londonu je umrl general Sir Bedvers Buller, znan iz časa angleško-burske vojske. Ko se je pričela vojna v Južni Afriki, je prevzel Buller vrhovno poveljstvo čez angleško vojsko. V spominu vseh so še njegovi ponesrečeni poskusi, osvoboditi od Burav obkoljeno mesto Ladysmith, kamor so se zatekli Angleži po prvih porazih, katere so jim bili prizadejali Buri. Trikrat je naskočil Buller burske pozicije, ki so bile v okolici mesta v gorah zelo ugodno izbrane, posebno one na Spionskopu, katero so bili Buri izbornu utrdili. V okolici Ladysmitha je bil Buller dvakrat premagan, in sicer pri Colenco in pri Spi-

onskopu, kjer so Buri izvrstno porazdeljeni v malih grupah iz varnih zased decimirali angleške kolone, ki so napadale v gostih trumah in hotele z bajoneti proti izvrstnim strelcem izsiliti odločitev. Po teh porazih je moral oddati Buller vodstvo lordu Robertsu. Buller je ostal do konca l. 1900 še na bojišču in se potem vrnil na Angleško, kjer je pa kmalu izstopil iz armade, ker se je s svojimi nasprotniki preostro prepiral po časopisih.

Nemiri v Samosu.

Otok-državica Samos v bližini Male Azije, kateri spada sicer k Turčiji, toda vživa vsled londonske pogodbe od l. 1827 neko izjemno stanje, vzbujajo zopet splošno pozornost vsled nastopa prebivalstva proti knezu. Slednjega imenuje turška vlada; 26 izvoljenih prebivalcev, ki so vsi Grki, pa tvorijo ustavni svet. Že nekoliko let sem se pojavlja na otoku gibanje, ki stremi za dosego še večjih svoboščin. Neposredni povod k revoluciji je precej malenkosten: prebivalstvo, ki se peča večinoma s pridelovanjem tobaka, se je razburilo, ker je knez uvedel neki nemški cigaretni stroj in se je vsled tega bala konkurence. Razgnalo je sedaj turško garnizijo, broječo 90 mož, katera se je takoj pridružila ustašem, kneza so ujeli, zaprli v grad in ga odstavili. Cela stvar je torej precej nedolžna, vendar pa ne posebno zabavna za sultana, kajti število nezadovoljnih med Turki, ki uporabljajo vsako slabost sultana k propagandi proti njemu, raste vedno bolj. In sultan je sedaj v škripcih: na eni strani velesile, ki bodo zahtevale red na otoku, na drugi pa njegovi lastni podaniki, katere bi z odjenljivostjo si še bolj od-tujil. Zadnje vesti iz Carigrada poročajo, da so turški vojaki na Samosu zopet napravili red, da je prebivalstvo kneza zopet pripoznalo in da lovijo sedaj vodjo ustašev Sofulisa.

8. VI. 1508 Trubar in Slovenci. 8. VI. 1908

Utrinki k 400letnici. Fr. Pirč.

„Et omnis lingua confitebitur deo“... in vsak jezik bo hvalil Boga! — To je mogočni apostolski glas, čvrst, orjaški kot skala, na kateri je duševni velikan svoje dobe prvi slovenski reformator postavil temelj svoji preosnovi stare apostolske v novorimsko cerkev. Ta veliki mož, v čigar srcu se je porodil oni mogočni glas... čudno... ta mož je bil rojak Dolenjec, doma tam v tistem gorskem selu sredi turjaških gor — na Rašici. Ta mož je bil Primož Trubar. Da bi umeli delovanje iz rimskokatoliškega duhovnika prerajenega slovenskega reformatorja, morali bi poseči daleč nazaj v zgodovino reformacije v kolikor je ista dobivala svoj pritek iz mogočnih reformacijskih valov pluskajočih od daljnega Virtemberga tudi na našo Kranjsko (za časa Ferdinanda I. 1522. do 1564.), ob katerega smrti je valovje protestantskega gibanja tudi na Kranjskem z orjaško silo vzkipele. To bi nas predaleč zaneslo, in to tudi ni namen teh vrstic. „In vsak jezik bo hvalil Boga.“ Ta klic bodi za nas merodajen le iz kulturno-narodnega stališča, pomenljiv, ker ga je izustil mož pred davnimi vekmi za enakopravnost slovenskega jezika, plameneči velik mož kot sin turjaških gor, sin našega Dolenjskega krasa. Kdo pred njim je poznal slovenski jezik v tiskani besedi? Saj je slovenski jezik takrat veljal, tudi če se ga je le govorilo, kot nekaj barbarskega, zaničevani jezik sužnjeva in trpinčenih robov. Trubar vzrastel med slovenskimi sužnji in robi, je bil prvi, ki je poznajoč krivico, ki je sedaj od te, sedaj od one strani kruto tlačila slovenski rod nizko do tal s krvjo prepojene slovenske zemlje, šel kot duhovnik in kot Slovenec v boj za enakopravnost svojega materne jezika, hoteč mu priboriti enako veljavo z jeziki drugih narodov. Visoko in pogumno je dvignil svoj prapor: in vsak jezik bo hvalil Boga in njegova energija, njegovi veliki in visoki ideali za tlačeno Slovenstvo prešinjeni duh je slavil zmago, z neizbrisnimi črkami zapisano v zgodovini slovenskega naroda. Trubar si je bil pridobil tudi kot slovenski propovednik sloveče ime; celo med tujimi narodi zlasti pa na Nemškem, kjer je preživel večji del svojega pregnanstva, je slovel kot izboren govornik. Niso to prazne besede, dejstev vtajiti ne morejo niti oni, ki Trubarja obsojajo zgolj iz verskega naziranja. Nepristranska zgodovina nas uči, da je ravno reformacijsko gibanje na Kranjskem zgradilo temelj za narodno jezikovni razvoj ne samo za vse slovenske dežele, ampak tudi za naše brate Hrvate. V Tabinjah na Virtemberskem je Trubar izdal l. 1550. prvi slovensko delo: „Abecednik in katekizem“. Temu je sledilo še mnogo drugih del, o čemer pa tukaj ne moremo razpravljati. On je bil tudi začetnik poslovenjenja sv. pisma, največje delo slovenske reformacije, katerega je dovršil (l. 1584) Jurij Dalmatin, učenec in naslednik Trubarjev.

Oglejmo si v kratkih obrisih nekoliko še življenje Trubarjevo. Porodil se je 8. junija 1508, kakor smo že omenili, na Rašici pri Vel. Laščah. Oče mu je bil cerkveni ključar (po drugih virih, javni notar in v kmetski vojni l. 1515. baje obešen na drevesu).

Mladi Trubar se je šolal na Reki, v Solnogradu in

na Dunaju. Imel je lep glas, in izšolal se je takorekoč le ob zaslužku svojega glasu s petjem. Ta lastnost ga je seznanila s Petrom Bonom, poznejšim škofom v Trstu, kateri je Trubarja sprejel kot pevca v svoj zbor in ga l. 1527. posvetil v duhovnika. Po naklonjenosti tega škofa, je dobil Trubar prvo kaplanijo pri sv. Maksimiljanu v Celju, kot slovenski propovednik se Trubar posebno omenja v Celju, Trstu in v stolni cerkvi v Ljubljani, kjer je bil posebni ljubljeneč kranjskih deželnih stanov. Kot župnika dobimo Trubarja še v Loki pri Badečah, Laškem Trgu in Št. Jerneju. Ljubljanski škof baron Kacjanar, ki si je prizadeval Trubarja odvrniti od njegovega reformacijskega delovanja, ga je l. 1542. proglasil ljubljanskim korarjem. Trubar in njega oženjeni somišljenik korar Wiener sta delila sv. obhajilo v podobi kruha in vina. Na povelje cesarja Ferdinanda I. preganjan je Trubar pobegnil v Norimberg na Bavarskem. Od tedaj se le se je začela burna doba njegovega delovanja, žal, da mu na teh potih nemoremo slediti, ker bi se morali vpoglabiti v celotno sliko reformacijske dobe za Trubarjevega časa to pa, kakor rečeno, za danes ni naš namen. Trubar je po prestanih velikih bojih preganjanja in neumornega delovanja za razvoj slovenskega slovstva dne 29. junija 1586 umrl v Derendingenu. — — — Nekako sredi med Vel. Laščami in Turjakom stoji prijazna, kakih 45 hiš broječa vas, Rašica. Poznate jo že nekoliko iz kratkega opisa (Nove Dobe št. 39). Spoznate pa jo še natančneje sami, prilika za to Vam je podana na Binkoštni ponedeljek. Tega dne se obhaja 400letnica rojstva Primož Trubarja. Ali bodo ob tej priliki posamezniki slavili Trubarja kot glavnega vodjo verske reformacije na Kranjskem, to bodi stvar posameznikov. Mile kot Slovenci praznujemo ta praznik vseh Slovencev; 8. junija bodi nam dan spomina velikih Trubarjevih zaslug na polju slovenskega jezikoslovja in kulturno-narodnega dela. Hvaležni in ponosni bodimo nanj, kije v svojem apostolskem klicu: „in vsak jezik bo hvalil Boga“ prvi dvignil slovenski jezik kot bivši jezik sužnjeva, v jezik vseh omikanih Slovencev, med jezike ostalih močnejših slovanskih narodov.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— **Vollna reforma** glede ribniškega mestnega okraja ter naša stvarna ocena o veliki narodni napaki, ki jo je v tem pogledu bila storila slovenska delegacija ustavnega odseka, je spravila našo liberalno gardo čisto iz ravnotežja. Če psu stopiš na rep, zavili, pravijo. Čutijo se prizadete. Zakaj ravno oni? So-li torej samo oni krivci? „Zadeli smo v črno“, tako je pisal naš dolenski dopisnik, in da je temu res tako, to nam dokazuje nizkotna strast, s katero so se zagnali v nas. Samega dr. Tavčarja so posadili na starega njegovega šimeljna, dali mu kopje v roke ter ga zakadili v nas. Pa ni zadel v črno, ampak v — zrak. Stvarnega ni vedel in mogel ničesar prigovarjati. V svoji lojalnosti je „dopis iz dolenskega meščanstva“ podtaknil svojemu „ljubemu kolegi“ dru. Ravniharju in cela kopa psovk, ki naj pozornost od pravega predmeta obrnejo na drugo stran, se je vsula nanj, ki je na „dopisu iz dolenskega meščanstva“ tako nedolžen, kakor dr. Tavčar na „sijajnih uspehih“ svoje stranke. Če drugega ne, te psovke kažejo, na avtorja članka. „Politična potenca major“, „malenkostni možički“, „politična ničla“, „vrabsko čivkanje“, tako se je izbruhal dne 3. t. m. v „Slov. Narodu“ njegov šefredaktor. Iz vsega dr. Tavčarjevega razgovora pa sledi eno v vsej brezdvomnosti, da so Nemci bilitisti, ki so dosegli uspeh, da se Ribnica loči od Kočevja ter priklopi drugim dolenskim mestom. Nemci so torej prav dobro vedeli, cui prodest. Slovenci pa so smatrali to zadevo za — „postransko reč“. Tako jo namreč imenuje sam dr. Tavčar. Še-le mi smo jih morali opozoriti na veliko napako, ki so jo storili; še-le sedaj so prišli na to, kako so jih Nemci speljali na led. Odtod psovanje — na nas. Da je bila odklopitev Ribnice od Kočevja velika napaka, pri tem ostanemo in to sodbo mora izreči vsak, ki je sposoben misliti slovensko. Pri naših izvajanjih opirali smo se na statistiko iz: Orts-repetitorium für Krain“ (predzadnje izdajo). V kolikor se današnja statistika prebivalstva Kočevja in Ribnice razločuje od one v gori omenjenem viru navedene, ne izpremeni cele zadeve in splošne sodbe o veliki po naših liberalcih zakravljeni politični in narodni napaki niti najmanj! Pripomniti moramo še, da je naraščaj prebivalstva v mestu Kočevju v zadnjih letih povzročilo edino dejstvo, da se je priklopilo mestu nekaj sosednih vasi. Kajti da se Ribnici ravnatako dajo priklopiti okoliške vasi kakor se je bilo dovolilo Kočevju, je jasno. Ravnatako je očitno, da je Ribnica prav tako zmožna razvoja na vse strani, kakor protežirano Kočevje. Če je Kočevje dobilo svojo gimnazijo, bo Ribnica dobila svojo meščansko šolo. Stvar Slovencev samih je torej, da dvignejo Ribnico vsaj na to stališče, ki je danes še zavzemlje Kočevje. Vse to gospodom v ustav-

nem odseku na slovenski strani ni bilo pred očmi, videli so v zahtevi Nemcev — „postransko reč“, v katero se utegnejo ujeti le kaki „malenkostni možički“. Živeli torej patentirani narodnjaki! Kar se tiče končne opazke dr. Tavčarjeve, češ, da je dr. Ravnihar pričakoval, da volina referma uniči narodnonapredno stranko, naj bo dr. Tavčar čisto potolažen. Povedali smo vendar osem dni prej, koliko mandator bo dobila narodno napredna stranka po milosti Nemcev in klerikalcev. Dr. Ravnihar pa nasprotno želi, da bi bila narodno-napredna stranka prav močno krepka. To pa bo le tedaj, kadar bo resnično narodna in resnično napredna; danes pa po krivdi svojih voditeljev ni ne eno ne drugo. To bodi enkrat za vselej povedano, da ne boste zopet in zopet zapeljavali javnosti v napačno mnenje, kakor da vodimo boj proti narodno-napredni stranki kot taki.

— **Suša v Ljubljani in cestni prah.** Radi hude suše zmanjkuje ljubljanskemu vodovodu vode in včeraj v popoldanskih urah je bil vodni pritisk že tako majhen, da so samo še nižje stoječe vodovodne pipe dajale vodo. Pomanjkanje vode, porabil je pa slavni mestni magistrat v to, da opravičuje svojo skrajno brezbriznost, glede gorostasnega, dihalom in tudi očem prebivalstva skrajno škodljivega cestnega prahu ljubljanskega. Med tem ko se trosijo velikanske vsote za brezpomembne slavnosti, jubilejne mostove in druga nesmiselne naprave, mora ubogi davkoplačevalec požirati kar na debelo cestni prah, ki je večinoma posledica nestrokovnjaškega in bedastega nasipanja ulic. Ustanovitelji naše bele Ljubljane so postavili mesto skozi ob Ljubljani; zakaj so to storili? Iz odgovora na to vprašanje naj izve slavni mestni magistrat kako od pomoči strašni prašni mizeriji! To nujno zahtevajo z ozirom na zdravje prebivalstva ljubljanski davkoplačevalci.

— **Glasbena Matica,** naš slovenski konservatorij, nam je v četrtek priredila prvi šolski koncert. Dajala nam je račun o svojem delovanju na glasbeno-šolskem polju in ta račun je bil sijajen. Kar so nam podali „učenci“ kakor Danica Koblarjeva, Rezika Thalerjeva, Niko Štrifol, I. Trošt in L. Kovač je nekaj, kar bi se dalo slišati tudi v koncertih z drugačnim imenom kakor je — „šolski“ koncert. Ponosni smemo biti na delovanje našega prvega slovenskega glasbenega zavoda s tako odličnimi uspehi. Koncert je bil mnogobrojno obiskan in kar z zadovoljstvom konstatiramo, s poslušalci iz vseh slovenskih taborov. — Drugi koncert je v soboto 13. t. m., na kar opozarjamo slav. občinstvo.

— **Poročil se je g. inženier Jakob Turk** vodja kemičnega preskušališča v Ljubljani z gospico **Marijo Bartlovo.** Čestitamo!

— **Imenovanje.** Kaznilnični pristav moške kaznilnice v Steinu na Nižjeavstrijskem, **Morie Haus** je imenovan za nadzornika ženske kaznilnice v Begunjah. Zopet Nemeč!

— **Šah.** Kakor smo poročali v zadnji številki se naš rojak **Milan Vidmar** udeležuje šahove tekme v Pragi. Dobil je še osmo igro ter dosegel s tem svojega prednika Schlechterja. Vsaki izmed obeh ima dobljenih po osem iger. Boj za prvenstvo se bo torej izvojeval med tema dvema igralcema.

— **„Birmovanje“ v Šiški.** Pod tem naslovom priredi ljubljansko pevsko društvo „Slavec“ svojo pomladansko veselico na Koslerjevem vrtu v Ljubljani. Veselica se vrši jutri, na binkoštno nedeljo. Pričetek ob 4. uri popoldne.

— **Društvo „Lastni dom“.** Pretečno nedeljo, dne 31. maja t. l., se je vršil v vrtnem salonu restavracije „pri Levu“ prav dobro obiskan osnovalni zbor družbe „Lastni dom“. Sklicatelj g. Matej Stergar pozdravil je navzoče, posebno pa dame in mladino, ki kažejo veliko zanimanje za to prekornostno družbo na gospodarsko-socialnem polju. Razobložil je namen in pomen te družbe, ki naj bi bila registrovana občna stavbena zadruga z omejeno zavezo. Iz njegovega povsem jako zanimivega govora posneli smo, da preskrbuje ta družba svojim članom lastne hiše z vrtom in dvoriščem, na kmetih s poljem; najemnine prosta stanovanja, tudi za dediče najcenejša stanovanja sploh: dela nezmožnim, ubogim, prosta stanovanja s popolnim preskrbljenjem: živila, kurjavo po najnižji (izvirni) ceni. Družba ima lastne mesnice, pekarnice, mlekarne, zaloge in prodajalne tudi drugih vsakdanjih potrebščin. Družba zida članom hiše na stroške družbe, na njih lastne stroške, zadružne hiše, kjer oddaja stanovanja v dosmrtno prebivanje, v navadni najem; s tem se more združiti popolno preskrbljenje plačujočih oseb. Člani so: ustanovniki, plačujoči 200 K naenkrat ali v mesečnih obrokih po 20 K, deležniki, odplačujoči hišo ali stanovanje, podporniki: plačujoči na leto 2 K ali na mesec 20 h, upniki: posojujoči družbi denar brez obresti, vsaj 200 K naenkrat ali na mesec po 1 K, 20 K, ali če dajo kako zemljišče, stavbeni material, inventar itd. v zakup. Član more biti vsakdo, ki ima državljanske pravice. Za otroke naj skrbe starši ali varuhi ter jim pomagajo do lastnega doma, vsaj do stalnega bivališča. Za otroke do desetega leta se plačuje 20 h, do 20. leta 40 h, do doletnosti 60 h na mesec. Umrje otrok nedoleten, vrne družba vse vplačane zneske. Ravnotako vsakemu deležniku, če izstopi, le

obveze proti družbi se morajo poravnati. Deležnik pa, ki v dotični pogodbi določeno stanovanje odplača, ga sme, posebno če nima postavno določenih dedičev, oddati v najem in porabiti dotično najemnino za se. Razvila se je jako živahna debata, koje so se osobito udeležili: poštni oficijal g. Rak, sollicitator g. Christof, oficijant Robida, uradnik deželne vlade g. Kamenšek in čevljarski mojster g. Toni. Posebno smo bili hvaležni g. Raku za njegova pojasnila in vsestranska navodila. Sklenilo se je, vsestransko delati na to, da si pridobi kolikor mogoče veliko članov, sklicati nov osnovalni zbor, na katerem se naj bi izvolil pripravljalni odbor, kojega naloga bi bila, določiti pravila in vse potrebno ukreniti za občni zbor. Ker je ta družba eminentnega pomena, posebno za revneje sloje, vabimo vse, ki jim je mar za boljšo prihodnost, da pristopijo tej družbi in javijo svoj pristop začasnemu odboru družbe „Lastni dom“, Radečkega cesta št. 20.

— **Stoletna aloa** v tivolskem nasadu blizu vodometu v Ljubljani se je začela razcvetati. To je velika redkost, ker aloa cvete baje samo vsakih 100 let. Popoln cvet je blizu 3 metre visok.

— **Tat koles prijet.** Tat, ki je v Ljubljani zadnji čas pokradel več koles in ki so ga v Trstu prijeli, je 19 letni **Ivan Gerlič**, trgovski pomočnik iz Maribora.

— **Jozelj, Jozelj, ali si jo zavozil?** Iz Št. Petra pri Rudolfovem se nam poroča: Kakor človek radostno pozdravlja trenotek, ko za črnimi oblaki zopet zasije ljubko čisto solnce, tako je tudi cela št. Petrska fara z veseljem pozdravila dan, ko je v osebi preč. g. župnika Česareka dobila novega dušnega pastirja; že pred njim idočih ljudski glas ga nam je priporočal kot ljudomilega vzor katoliškega duhovnika. Zato pa smo se tudi farani, kar je bilo v naših skromnih močeh potrudili, da ga našim razmeram primereno sijano sprejmemo. Na meji župnije ga je poleg raznih župljanov pričakoval občinski zastop na čelu mu župan g. Florjančič, potem gasilno društvo s svojim podnačelnikom ter osem mladenčev na čilih konjičih. Vse bi se bilo v najlepšem redu vršilo, da jo ni naš ljubljani Jozelj, korenito zavozil. Kdo pa je ta Jozelj? Jozelj je študiral nemško gimnazijo v Kočevju, ter je poleg učenosti prinesel tudi cvetje olike domu. Jozelj je tudi podnačelnik gasilnega društva, in kot tak jo je pri tej za vso faro pomenljivi svečanosti korenito zavozil. Načelnik gasilnega društva je bil sprosil mnogo smrek za nov gasilni dom. So pa šli fantje, Jozeljnovi prijatelji, ter ne da bi vprašali g. načelnika za dovoljenje, vzeli od teh smrek, kar so jih potrebovali za slavolok. Umevno je, da se g. načelnik s takim samolastnim postopanjem ni mogel strinjati. Tako sta prišla z g. podnačelnikom v navskrižje, katerega konec je bil, da mu je Jozelj svojo najbrže v Kočevju priučeno oliko dokazal s tem, da mu je pokazal navskriž fige. Toda naš Jozelj ni samo tako olikan. Še vse več, kakor se je nadejati od kočevskega študenta. Umevno je, da pri vsakem oficijelnem pozdravu najprvo župan v imenu odbora in občine nazdravi gosta, oziroma došlega dostojanstvenika. Ko je g. župnik izstopil, se je tudi najpreje obrnil proti županu. Ali kaj je napravil naš Jozelj? Mislil si je, fant, danes si ti za „ta večjega“ v paradi, na tebi je torej, da se proslaviš in pokažeš, kar znaš. In glejte res, Jozelj, ko je videl, da hoče g. župan g. župnika nazdraviti, si je bliskoma domislil: Jozelj, zdaj ali pa nikdar, kakšnega velikega kozla moraš vstreliti, da te bo svet občudoval in lahko je celo mogoče, da navsezadnje prideš še v „cajtng“. Uf! to bodo ljudje brali in mojo oliko občudovali! In tako se je zgodilo, da Jozelj nagloma prestreže prvi pozdrav g. župana, skoči k g. župniku, mu poda najbrže svojo nežno ročico, in ga on kot prvi pozdravi. Vtisek seveda ni izostal. Vse je strmelo in kar ni še takrat strmelo, bo morebiti sedaj, ko se bo zvedlo, kako jo je Jozelj takrat „imenitno“ zavozil.

— **Značilen nagovor župana novodošlemu župniku.** O čudnih razmerah v Št. Petru pri Novem mestu nam je došlo od več župljanov nekaj obsirnih poročil. Nas sicer veseli, da se tudi ondotno občinstvo z zaupanjem obrača do nas, ampak vsakemu o eni in isti zadevi ne moremo prepuščati za to številko že itak tesno odmerjenega prostora. Tako priobčujemo na drugem mestu le o sprejemu novodošlega župnika nekaj odlomkov, katerih vsebina se nam je zdela verjetna. Vse drugo pa je po naših mislih storjeno v nastopnem značilnem nagovoru ondotnega gosp. župana novodošlemu g. župniku. „Velečastiti novodošli g. župnik! Kot predstojnik občine Št. Peter vas v imenu tu navzočega občinskega zastopa, gasilnega društva ter vseh župljanov iskreno pozdravljam. Željno smo pričakovali te izpremembe, ter se nadejamo, da je za črno pretečimi oblaki prisijalo z vašim prihodom zopet čisto solnce v našo faro. Trdno upamo, da bodete vi naš vnet, ter skrbni dušni pastir, ki bode poiskal, kar je bilo izgubljenega, mi vaše ovčice pa da bomo slušali vašemu glasu. Uverjeni smo tudi, da bodete marljivi gospodar naše župne cerkve in podružnice, v kar bom tudi jaz kot župan po sodelovanju občinskega zastopa z vami sodeloval. Tako vas v imenu župljanov navdušeno kličem v našo sredo ter podajam roko v znak naše ljubezni do vas.“ — Tako pozdravlja slovenski župan kot poštenjak

in vrli narodnjak novodošlega dušnega pastirja. V tem pozdravu se zreali celotna slika plemenito prtajenega oblaženja vsega tega, kar je bilo in obenem upanja, da se s prihodom Česareka tudi Št. Peterčanom vreme bode zjasnilo.

— **Točaj za zeleno cepljenje na Grmu.** Vodstvo kmetijske šole na Grmu priredi v nedeljo, dne 14. junija t. l. tečaj za zeleno cepljenje z naslednjim vzporodom: D o p o l d n e o d 9.—11. ure: Pouk v zelenem cepljenju s praktičnim razkazovanjem cepljenja. P o p o l d n e o d 2.—4. ure. Praktične vaje v zelenem cepljenju. Vabimo v tem vse ukaželjne vinogradnike, da se udeležijo tega tečaja; starejše, da se pouče v vsem, kar treba danes vedeti v zelenem cepljenju vsakemu vinorejcu, mlajše pa, da se tudi praktično izvezbajo v pravilnem cepljenju zelenih trt, kakor tudi o tem, da vedo s takimi cepljenkami pozneje pravilno ravhati. Pri tečaju se bo praktično demonstriralo vrednost gumijevih vezi in cepilnih nožičkov. Po dovršenem tečaju se bodo delili zeleni cepiči.

— **Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** v Vel. Laščah priredi v nedeljo 14. junija ob 3. uri popoldne veliko sejmarsko veselico na prostorih g. Mat. Hočvarja. Za zabavo in krepčila je preskrbljeno kar najbolje in tudi zato, da se družbi brez nadležnega in pretiranega odiranja nakloni lep dohodek. Vstopnine ni in tudi posebnih vabil ne bo; zato pa je vsakdo tem potom najvljudneje vabljen. Meščani pohitite enkrat v prijazno Dolenjsko, v rojstni kraj Trubarja, Levstika in Stritarja. Najlepša prilika, da si ogledate kraj, kjer je tekla zibelka slovenskemu književnemu jeziku! Na svidenje torej!

— **Kočevska kmečka zveza** je poslala permanentnemu volilnemu odseku kranjskega deželnega zbora peticijo, v kateri prosi odsek, oziroma deželni zbor, naj pomnoži splošno kurijo za 1 mandat (12.) in mandate po deželi razdeli tako, kakor so razdeljeni za državnoborske volitve. 12. splošni volilni okraj naj bo sestavljen iz sodnega okraja Kočevje brez mesta in občin Banjaloka, Fara in Osilnica, iz občin Poljane, Čermošnjice, Smuka, Planina. Če pa deželni zbor vztraja na 11 mandatih, naj pa enega izmed teh da kmečkemu volilnemu okraju kočevskemu. Če pa tudi to ne bi bilo mogoče, naj se kmečki cenzus-okraj Kočevje-Ribnica-Vel. Lašče tako razdeli, da bo eden izmed teh pripadal na kočevski sodni okraj. Torej zopet pohleven in skromen poskus, da bi naši kranjski Nemci od naših dobrodušnih in nič slabega sluteti slovenskih poslancev izvabili zopet koncesijo še enega deželnozbornskega mandata. Badovedni smo na uspeh tega poskusa.

— **Pevsko društvo „Lira“** v Kamniku slavi letos svojo 25 letnico in 25 letnico razviti družstvene zastave. Redka slavnost obhaja društvo v dneh 15. in 16. avgusta letos v Kamniku.

— **V Iški Vintgar!** Prijatelje divje romantičnih slikovito se menjajočih scenerij opozarjamo na čudovite divje tesni, ob katerih teče potok Iška izpod Lužarjev v skoraj 9 urnem teku. Tesni Iške prekašajo — kar so tiče divje romantike — v mnogem obziru celo svetovno sloveči Vintgar na Gorenjskem. Le voda je točasno majhna, in seveda kultivirana ni, kakor je gorenjski Vintgar. Približno 1/3 globoke jaruge t. j. od Iške vasi do Vrbea pri Ustjih (iztok Zale v Iško) je doslej že preiskan. Tu skozi vodi stara pot (od Iške do Osredka). Nad to potjo pri Vrbi, druga nova lahko dostopna steza na Krvavo Peč, odkoder je mikaven pogled doli v strugo Iške. Iz Krvave Peči se lahko strne partija čez Bobne, Vel. Lašče in Rašico, ali pa levo po gorski cesti na Kurešček, Golo, od tu ali na Željmsko dolino, ali (še hitreje) čez Drago na Škofelco. Gostilničar Ivan Štrumbel na Studenec-Ig preskrbi prav poceni vozno priliko iz Ljubljane (Dolenjska mitnica) čez barje na Iško. Treba ga je le pravočasno avizirati.

— **Kaj je z novim mostom čez Savo na Tacnu?** Marsikdo posebno ljubljanskih izletnikov je že stavil to vprašanje, ali odgovor nanj se še ni našel. Gotovo je, da se ne misli še kmalo na zgradbo prepotrebne novega mostu, misliti je na vsak način in to takoj na varnostneje prevažanje potom broda. Ne bojte se, ne bomo danes še preiskovali vse nedostatke tega broda. Le kar najujnejša potreba zahteva, zahtevamo tudi mi in to je, podaljšanje broda. Splav, kakor je, je za vpreženo živino prekratek. Da je to res, dokaz temu, da bi se bila pred kratkim kmalu zgodila večja nesreča, ob priliki, ko je vprežena kobila g. Juvana iz Srednjih Gamelnov padla v Savo. K sreči se je ta slučaj dogodil že pri kraju in se je kobila lahko rešila. Ali kdo nosi odgovornost za take slučaje. Kdo trpi škodo vsled nedostatkov pri brodu. Ta vprašanja predlagamo kompetentni varnostni oblasti in — čakamo na odgovor.

Štajersko.

— **Tudi „rodoljubje“.** „Kmetstvo in konsumno društvo“ v Št. Jurju ob Taboru zastopa v neki pravdi celjski nemški odvetnik in župan Jabornegg. Heil slovenskemu društvu!

— **Celjski vodovod.** Veliko tarnanje je nastalo v nemškem celjskem taboru. Zvedeli so naši dični mestni očetje, da je upravno sodišče ugodilo pritožbi g. dr. J. Hrašoveca in tt. ter razveljavilo znan sklep okrajnega ko-

misarja Lehmana, da celjski okraj prispeva za celjski vodovod 80.000 K. Tukajšnji nemški listič vpije o veliki krivici, ki se je Nemcem zgodila! Celjski Nemci bodo baje napeli skrajne sile, da se ta sklep — uniči. Pa bo zastonj; tudi nemška drevesa ne rastejo vedno do nebes. V ostalem pa žalujočim Nemcem, katere se je potipalo na njihovi najobčutljivejši žilici, pri žepu, naše odkritosrčno sožalje, g. dr. Hrašovec pa, ki se je s to stvarjo toliko trudil, naše odkritosrčno priznanje!

— **Veleposestvo Berje pri Vinarjih** v konjiškem okraju je za 84 tisoč kron kupil g. Z. iz Ljubljane. Pred nekaj leti je tačasni lastnik bavarski baron Kreilsheim posestvo prodal nekemu Ogru, ki je tam veselo živel, dokler ga niso upniki iztirali. In tako je zdaj prešlo to veleposestvo iz tujih v slovenske roke. V Vinarjih raste svetovnoznana vinarska črnina.

Koroško.

— **Št. Jakob.** (Nov nemško-narodni kolek za rožno dolino.) Nemci so izdali nov naroden kolek za Rožek in okolico. In mi Slovenci? Kje so na Koroškem Ciril-Metodovi koleki? Kje slovensko koroški? Kje izleti rodoljubov iz drugih dežel k nam?

— **V Žrelcu,** tik pred Celovcem se je uvedlo v cerkvi zopet slovensko petje. To naj posnemajo vse obmejne župnije.

— **V Medgorjah** so zmagali 27. malega travna odpadniki. Izmed 18 občinskih odbornikov je le tretjina Slovencev in še te je odločil žreb, ker sta imeli v 2. razredu obe listi enako število glasov. — Da smo propadli, kriva je temu sramotno majhna udeležba v 3. in 1. razredu. Tako je volilo od 225 volilcev 3. razreda le 51 slovenske, 61 pa odpadniške kandidate. V 1. razredu od 45 volilnih upravičencev samo 9 naših in 13 nasprotnikov.

— **Vernberske volitve,** pri katerih so Slovenci zmagali v dveh razredih, so popolnoma razveljavljene. Slovenci upajo, da zmagajo sedaj na vsi črti.

Primorsko.

— **Velika nemška veselica** se je vršila minuli četrtek v Gorici v hotelu „Union“ na korist „Schulvereina“. Vrt in vsi prostori so bili natlačeni. Prišli so vsi Nemci iz Gorice, obilo častnikov, aristokracije, nekaj Nemcev iz Trsta, vlada je poslala svojega zastopnika itd. Prodajali so razglednice z gradom, na gradu nemški mož z nemško zastavo in napisom: „von den Mauern der Alpen bis zum adriatischen Meer“ ali tako nekako. — Takih posebno Lahom nevarnih graditeljev nemškega mostu do Adrije ne vidijo žurnalisti in žurnalistinje okoli „Corriera“. Ne protestirajo v mestnem svetu proti takim pangermanskim prireditvam, ampak v svoji zaslepljenosti hujskajo proti slov. kolezarjem, ki priredijo dirko. Ali se bo še maščevala laška kratkovidnost in neumnost!

— **Vandalske demonstracije o priliki skupščine družbe sv. Cirila in Metoda v Pulju.** Zadnje nedeljo dopoldne dospel je parnik „Liburnia“ z izletniki iz Voloske-Opatije v Pulj. Na pomolu je čakala hrvatske izletnike kakih 2000 ljudi broječa iredentovska druhal, ki je takoj, ko se je sprevod uvrstil in se pomikal proti „Narodnemu domu“ istemu sledila in pred „Narodnim domom“ začela tuliti, žvižgati in razsajati. Policija je seveda pomirila druhal s tem, da je dala z brahijalno silo sneti hrvatsko trobojnico z balkona „Narodnega doma“, in sicer trikrat. Najlepše pa še pride. Vzlic demonstracijam laške iredente vendar policija ni ničesar ukrenila, da bi bila vsaj drugemu oddelku slovenskih izletnikov, ki se je pripeljal eno uro pozneje, preskrbela miren in dostojen vhod v mesto in v to svrhu domonstrante razgnala. Pustila je marveč, da so se Italijani v polnem miru zopet zbrali, to pot pa na kolodvoru, in priredili izletnikom zopet huronski sprejem. — Izletniki so bili ob svojem prihodu v Pulj sprejeti od zdvijane druhal s huronskim žvižganjem in tulenjem: „evviva Pola italiana e romana!“ „evviva Italia!“ etc. Razsajajoča druhal, pojoča „Marameo“, „Patria di Rossetti“ in „Lega Nazionale“ spremljala je izletnike, med katerimi je bil tudi poslanec prof. Mandić in pevsko društvo „Čitalnica“ iz Trsta, do „Narodnega doma“. — Članom „Čitalnice“ iz Trsta je policija prepovedala nositi društvene znake. — Ko je pričela na širnem vrtu „Narodnega doma“ veselica in je nastopil pevski zbor „Čitalnice“, zaorili so urnebesni živioklici: Živeli Slovenci! Živeli Tržačani! Čitalničarji, ki so res krasno peli, so bili predmetom pristranih ovacij. — Došlo je ogromno ljudstva. — Proti policiji, posebno proti svetniku Ostiju vlada nepopisna razburjenost. — Ljudstvo glasno zahteva, naj naši poslanci poskrbe onečaščeni trobojnici zadoščenje.

* **Bivši norveški minister Sigurd Ibsen o avstrijskih Nemcih.** Ibsen, ki je bil več let atašé pri dunajskem poslaništvu in ki torej iz svoje izkušnje prav dobro pozna avstrijske razmere, se je nasproti znanemu češkemu publicistu dr. Ledererju o avstrijskih razmerah sledeče izrazil: „Vedno sem se čudil avstrijskim Nemcem, v čem so vse videli nevarnost za svoj narodni obstanek n. pr. v vprašanju slovenske gimnazije v Celju. Ne uvidevam, zakaj bi Slovenci ne smeli imeti svojih šol v Celju, katerega okraj

jo po ogromni večini slovenski; zakaj bina stotine dunajskih Čehov nesmo imeli svojih šol na Dunaju!“ Ko bi Ibsen znal, da Nemci vsako najpreprostejše vprašanje, katerega edino pametna in zdrava rešitev je pač vsakemu človeku na prvi pogled jasna, napihujejo v velikanske in zapletene afere in naglašajo, da je od teh odvisen obstanek države in Nemcev, potem bi pač drugače govoril. — Dr. Lederer ima veliko zaslugo za to, da sta se Björnson in njegov zet Sigurd Ibsen zavzela z vso svojo avtoriteto za Slovake in Rusine; morda nam bo mogoče z njegovo pomočjo spraviti tudi naše narodno mučeništvo pred forum kulturne Evrope, katera naj potem sodi o „kulturnem“ delovanju nemškega Edelvolka v Avstriji, kakor je že storila to o tiranskem zatiranju „viteških“ Madjarov napram Slovakom.

Gospodarstvo.

Diamanti naših gorá.

Dopis s kmetov.

(Dalje)

V beljaškem in celovškem okoliškem volilnem okraju so kmetje celo v večini, pa kaj se brigata onadva poslanca-socijalista za kmeta? Toliko, kot za lanski sneg. Konzumeti imajo z ozirom na njih število proporcijelno najmanj 1/3 poslancev več, kakor jih jim gre, in ti tudi res brezobzirno zastopajo njih koristi ter se pri tem prav nič ne ozirajo na kmeta-trpina, katerega celo z odruhom psujejo.

Ta izgovor torej ne velja nič.

Vzemimo slučaj, da bi nameravala vlada predložiti zakon, s katerim se delavni čas po rudnikih in tovarnah ali pri uslužbenih podaljša ter plača zniža; to bi vam nastal vihar pri socialistih vseh branž nalik orkanu, da bi se vsa država tresla. Ko se pa namerava naša borna plača 60 h znižati, se pa ti naši zastopniki niti ne ganejo, ne napravijo nobenega protestnega shoda ali agitacije, vse takozvane kmetske zveze spe spanje pravičnega in to vse, ker na višji ukaz ne smejo. Vsi ti poslanci so nam vsiljeni z bičem verske in cerkvene avtoritete, niso meso našega mesa, niti kri naše krvi, ampak pomilovanja vredne minijature figure, ki mahajo z rokami in nogami, kadar potegne akter za kulisami za vrstico, brez vsacega samostojnega nastopa in misli.

Za vse to delovanje naših kmetskih poslancev je v zadnji instanci odgovoren vendar-le ljubljanski knezoškof. Vprašam vas, koliko glasov bi bil dobil n. pr. v logaškem okraju Gostinčar ali v kamniškem dr. Krek, ko bi ne bilo iz knezoškofijske pisarne raznih tajnih in očitnih cirkularjev na duhovščino, katera se mora slepo pokoriti, in bi jih pod smrtnim grehom ne priporočala „Slovenec“ in „Domoljub“, ko posebno prvega v dotičnem okraju še nihče poznal ni? In ravno iz tega vzroka je ljubljanski vladika odgovoreu za vse to, kar ti ljudje v škodo kmetov-volilcev store ali v njih prid opuste, ker so pravzaprav dobili iz njegovih rok mandat. Smelo pač trdimo, da bi ne bil niti eden izvoljen, če bi se iz knezoškofijske palače zoper njegovo izvolitev z znanimi sredstvi nastopilo. Zato pa že zadostuje, da qui tacet, consentire videtur.

Torej gospoda, vi z vsem svojim delovanjem nehotе priznate, da je kmet oderuh ter mu je treba njegovo sijajno plačo 60 h na dan — in to za dolgotrajno in trudapolno delo — znižati. Mi pač vemo za sredstvo, ki bi vas utegnulo kurirati in privesti do družega naziranja. Pognal bi vas o kresu zjutraj ob zori s koso na travnik, da bi mahali po 200 krat za 1 h, glodali ovsenjak ter jedli sirov močnik in žlampali samo vodo in to skozi 14 dni po 16 ur na dan, pa bi imeli kmalu druge pojme o kmetu-oderuhu. In ko bi vas udje po noči boleli ter krvavi žulji na rokah in nogah pekli, da bi se brez spanja premetavali na trdem ležišču, bi vam prišle na misel besede pesnikove:

Wer nie sein Brot in Tränen aß,
Wer nie die kummervollen Nächte
Auf seinem Bette weinend saß,
Der kennt Euch nicht, Ihr dunklen Mächte.

Zjutraj pa, kakor hitro se zazori, le hajd na noge, ker dokler je trava rosna, se najraje reže.

Seveda dokler imate mastne plače ter se valjate še po mehkih pernicah, ko je kmetu v trdem delu že 1/3 dne prešla, in obirate piščance ter druge delikatese, toliko časa ne boste vedeli, koliko in za kakó nizko plačo kmet trpi, da se potem ostalim stanovom dobro godi.

V zadnji instanci je torej knezoškof Anton Bonaventura kriv, da si ne moremo pomagati iz našega žalostnega položaja, ker nam je vsilil poslance, ki delujejo ravno nasprotno, kar je kmetu v korist. On je kriv, da si ne moremo zboljšati svoje plače 60 h na dan in da smo vsako leto opeharjeni za 50 milijonov kron, do katerih imamo po božji in človeški postavi pravico; saj vendar ni pregreha, zahtevati dnino 2 K ter 5% obrestovanje vložnega kapitala. Po državnem zakonu je prestop in po božji zapovedi vnebovpijoči greh ubogemu trpinu kratiti zaslužek. Ali za vas, gospod knezoškof, to ne velja, ko pustite, da bomo po krivdi poslancev od vas nam vsiljenih, ker se ne ganejo zoper odprtje srbske meje, še prikrajšani

za svoj boren zaslužek 60 h na dan? In če kdo bližnjega pripravi ob 1 K, mora dajati odgovor pred svetnim in duhovskim sodnikom. Vi pa ste v glavnem krivi, da smo ubogi kmetje na leto prikrajšani za 50 milijonov kron, in ostanejo vsi naši krvavi žulji brez plačila. Mi dajemo Bogu, kar je božjega, in cesarju kar je cesarjevega, zakaj pa vi ne daste kmetu, kar je kmetovega? Stvar Vaše vesti je, kako boste odgovor dajali, ko bo vpila po maščevanju zasedena kri naših žuljev in Vas bo tožil neplačani naš trud in znoj pred sodnim stolom božjim, ter klical na odgovor krivca. In navsezadnje nam v pastirskih listih pripovedujete in zabičujete, — kar moramo mi verjeti, sicer smo liberalci-brezverci, — da ti poslanci delajo za našo korist ter jim moramo biti za to hvaležni in jim zaupati. (Sledi.)

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Promet je miren in se vrši vedno v ozkih mejah; alpinske-montanske akcije so zopet padle vzlic ugodnemu izkazu zadnjega četrtletja. Kreditne akcije in akcije državnih železnic so ostale na isti višini, bančne akcije so nekaj poskočile. Notirale so kreditne akcije 631, ogrska kreditna banka 746.50, bančno društvo 522.25, zemljiška banka 439.75, državne železnice 690.—, lombardi 132.50, alpinske montanske akcije 660.—, ruska renta 96.65. Bančna obrestna mera 4 1/2%, privatni diskont, 3 1/2 daljši 4 1/2 do 5%.

Promet s pridelki.

Dosedanje vroče vreme sicer ni mnogo škodovalo zimskim setvam, pač pa že prav občutljivo oškodovalo letne setve. Vendar pa bi pravočasno deževje še jako mnogo popravilo. Na Ogrskem je zadnje dni tupatam deževalo, vendar ne izdatno. Vzlic temu je tržna tendenca prijaznejša, ogrski mlini kupujejo večje množine žita, ravno tako pri nas, tako da so žitne cene vobče nekoliko, čeprav neznatno poskočile.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 12.15 do K 12.60, slovaška 77 do 81 kg K 11.60 do K 12.15; nižeavstrijska in moravska, K 11.50 do K 11.85.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10.60 do K 10.85; peštanska 72 do 75 kg K 10.60 do K 10.85; avstrijska 72 do 75 kg K 10.45 do K 10.75; ogrska 72 do 74 kg K 10.50 do K 10.75.

Ječmen moravski K 7.— do K 7.50, slovaški K 7.10 do K 8.25.

Koruza, ogrska K 7.— do K 7.20.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8.15 do K 8.50; prve vrste K 7.90 do K 8.15.

Špirt kontingentira prompt ab Dunaj K 62.— D, K 63.— Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 98.— D, K 99.—

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 68.25 do K 68.75.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11.50 do K 12.— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0.90 do K 1.52
„ „ zadnje	„ 1.08 „ 1.80
telečje	„ 0.68 „ 1.72
svinjsko „ ogrsko	„ 1.36 „ 1.84
ovčje	„ 1.— „ 1.28

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 66.— D, K 66.50 B ab Dunaj.

Loj, prompt K 33.— D, K 33.50 B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 58.— D, K 59.— B ab Dunaj. Cena nespremenjena.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 78.— B K 79.— B, kristalni sladkor prompt K 69.50 D, K 70.—, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 48.— D; K 49.— B; Santos Perl Good K 52.— D; K 53.— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Kdor rabi traverze in železniške šine za oboke, strešno lepenko, bičje za strope, pločevino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vino, vodo in gnojnico, naj se obrne na trgovino z železnino

Fran Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 (zraven Figabirta) in Valvazorjev trg št. 6 (nasproti Križ. cerkve).

Edino tam se dobi vedno sveži Portland- in Roman-cement iz slovečih tovarn dovske in trboveljske. Mreže in žica za ograje, travniške brane, plugi, štedilniki, tehtnice, čistilnice za žito, oprava za mlekarne, ter vse poljedelsko orodje. Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih slamo-reznic, mlatilnic in geljnov. Stroji za košnjo in obračanje sena vedno v zalogi.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN
posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Kraški teran
od 50 lit. naprej, cena po dogovoru.
Zaloga:
Jakob Lavrenčič
Godnje št. 4, pošta Dutovlje.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

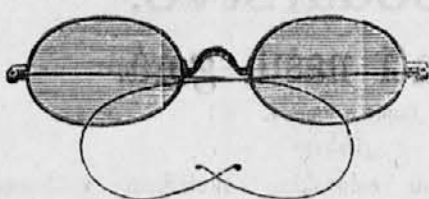
Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporočam svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Cenki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo ranko.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:

Igriške ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporočam slavnim županstvom ter vsem e. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporočam tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporočam

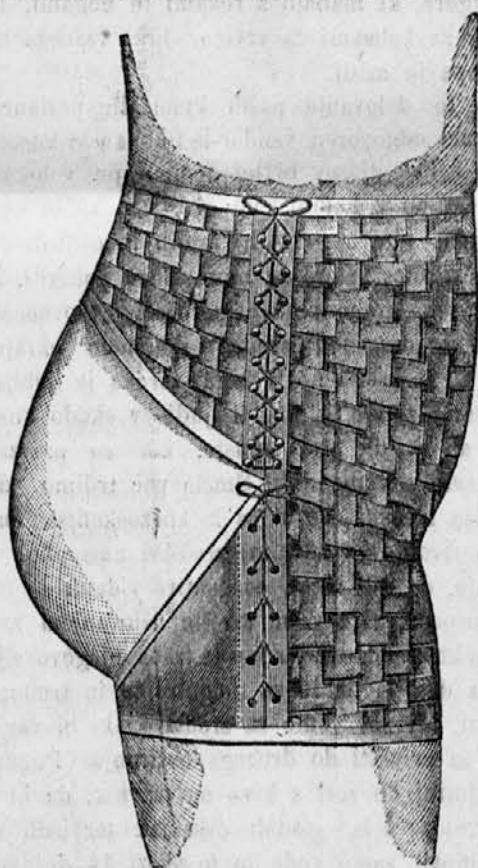
Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „ Brinjevec III. „ 1'40 „	
II. „ 1'50 „	II. „ 1'80 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2'— „
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.	

Specijalitet „Slovenec“ narodna grenčica
narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevu se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov
Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celoveu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

v Ljubljani

Delniška glavica:
2.000.000 kron.

priporočam: promese na 3% zem. kred. srečke II. em. po K 5'50, žrebanje 5. maja, glavni dobiček K 60.000—
3% zem. kred. srečke I. em. po K 5'—, žrebanje 15. maja, glavni dobiček K 90.000—
4% og. hipotečne srečke po K 4'—, žrebanje 15. maja glavni dobiček K 70.000—
og. premijske srečke, cele po K 12'—, polovice po K 7'—, žrebanje 15. maja, glavni
dobiček K 200.000—

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po $4\frac{1}{2}\%$

Rentni davek plačuje
banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!